

Azərbaycan Ordusu, Azərbaycan əsgəri bilməlidir ki, ölkəmizin ərazi bütövlüyü nəyin bahasına olursa-olsun, bərpa edilməlidir.

Heydər ƏLİYEV

AZƏRBAYCAN ORDUSU

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MÜDAFİƏ NAZIRLIYİNİN ORQANI

Qəzet 1992-ci il fevralın 11-dən çıxır

15 avqust 2020-ci il № 49 (2467)

Qiyməti 30 qəpik

Prezident İlham Əliyev Türkiyənin Milli Müdafiə nazirinin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev avqustun 13-də ölkəmizdə səfərdə olan Türkiyə Respublikasının Milli Müdafiə naziri Hulusi Akarı, Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin Baş Qərargah rəisi, ordu generalı Yaşar Güleri, Türkiyə Respublikasının Quru Qoşunları komandanı, ordu generalı Ümit Dündarı, Türkiyə Respublikasının Hərbi Hava Qüvvələri komandanı, ordu generalı Hasan Küçükakyüzü, Türkiyə Respublikasının Hərbi Dəniz Qüvvələri komandanı, donanma admirali Adnan Özbalı ve hərbi nümayəndə heyətinin digər üzvlərini qəbul edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, görüşdə Türkiyə Respublikasının Azərbaycan Respublikasındaki sefiri Erkan Özoral da iştirak edib.

Qonaqları salamlayan Prezident İlham Əliyev dedi:

- Hörmətli cənab nazir, hörmətli qonaqlar.

Mən siz Azərbaycanda səmimiyyətlə salamlayıram, Azərbaycana xoş gelmişiniz. Bu gün Türkiyə-Azərbaycan birgə hərbi təlimlərinin son günüdür. Hərbi təlimlərin birinci mərhələsi başa çatır. Bu, çox əlamətdar hadisədir, bizim birliyimizi, qardaşlığımızı bir daha göstərir. Bir neçə gün ərzində ölkəmizin müxtəlif şəhərlərində təlimlər keçirilir. Həm hərbi əməkdaşlıq baxımından bu təlimlərin çox böyük önemi var, eyni zamanda, insanlar arasındakı əlaqələrin, xalqlar arasındaki qardaşlığı gücləndirməsi üçün təlimlərin çox böyük əhəmiyyəti və faydası var. Bu, bir enənədir. Bildiğiniz kimi, hər il həm Azərbaycanda, həm də Türkiyədə 10-dan çox birgə təlimlər keçirilir. Ona görə bu təlimlərin keçirilməsi adı haldır. Burada hansısa bir fövqəladə hal axtarmaq lüzumsuzdur. Biz de müşahidə edirik ki, bu təlimlər bəzi ölkələrdə narahatlıq doğurur. Ancaq buna heç bir əsas yoxdur. Bu, Türkiyə-Azərbaycan birliliyinin, qardaşlığın növbəti təzahürüdür.

Bizim bütün sahələrdə olduğunu kimi, hərbi və hərbi-texniki sahədə də işbirliyimiz, əməkdaşlığımız sürətli inkişaf edir. Sərr deyil ki, Türkiyənin hazırda çox güclü hərbi sənaye potensialı vardır və biz də bu potensialdan faydalaniq. Biz çox sevinirik ki, Türkiyə bu gün ən müasir silahlar, hərbi texnika

istehsal edir. Biz, əlbəttə ki, bu günə qədər olduğu kimi, bundan sonra da bu imkanlardan faydalanaq istəyirik. Əminəm ki, yaxın zamanlarda Türkiyə bütün başqa sahələrdə olduğu kimi, hərbi-texniki əməkdaşlıq sahəsində də bizim üçün bir nömrəli terəfdəş olacaqdır. Bil-işinin kimi, həm siyasi, həm iqtisadi, həm də başqa sahələrdə bizim əlaqələrimiz bütün ölkələr üçün örnəkdir. Siz bilirsiniz, mən dəfələrlə demişəm ki, bu gün dünyada Türkiyə və Azərbaycan qədər bir-birinə yaxın və bağlı olan ölkələr yoxdur. Bu, həqiqətdir. Bu, həmtarixi və etnik köklərə əsaslanan həqiqətdir, eyni zamanda, biz - iki qardaş ölkə öz siyasetimizle bu birliyi daha da möhkəmləndirdik.

Bir ay bundan önce Ermənistən silahlı qüvvələrinin Azərbaycana qarşı növbəti hərbi hücumu nəticəsində hərbiçilərin və mülki şəxsin həlak olması bir daha göstərir ki, Ermənistən Azərbaycana qarşı təcavüzkar siyaseti davam edir. Bizi ilk və birmənalı şəkildə dəstəkleyən ölkə Türkiyə olmuşdur. Əziz qardaşım, hörmətli Cümhurbaşkanı Rəcəb Tayyib Ərdoğan, hörmətli cənab nazir, siz, Xarici İşlər naziri, digər vəzifeli şəxslər bir neçə dəfə çox kəskin və ciddi açıqlamalar vermisiniz ki, Türkiyə hər zaman Azərbaycanın yanındadır və hər zaman Azərbaycanla bir yerdə olacaqdır. Bu, bizi daha da ruhlandırır və yenə də

bizim bir-birimizə nə qədər ya-xın olduğumuzu göstərir.

Bu təlimlərin uğurla keçməsi, əlbəttə, hesab edirəm ki, çox önemli hadisədir. Bu təlimlər gələcəkdə də davam edəcək. Hesab edirəm ki, bu təlimlərin intensivliyi bundan sonra daha da artacaq, təbii ki, buna ehtiyac var. Əminəm, bizim qardaşlarımı - Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin şəxsi heyəti bu günlər ərzində Azərbaycanda olarkən özləri də gördülər ki, onlar burada öz Vətənindədir-lər. Əminəm ki, onlar Türkiyəyə döndükdən sonra da o xatirələri öz qəlblerində saxlayacaqlar. Bir daha xoş gəlmisiniz.

* * *

Türkiyənin Milli Müdafiə naziri Hulusi Akar dedi:

- Hörmətli cənab Prezidentim, sağ olun, çox təşəkkür edirəm.

Vaxt ayrıb bizi qəbul etdiyiniz üçün Size bir daha ehtiramızı və təşəkkürümüzü bildirirəm. Eyni zamanda, cənab Prezidentimiz Zati-aliniziə salamlarını və xoş arzularını çatdırmaq isteyirəm.

Bizim də, cənab Prezidentimiz də Sizi ailəlikcə tezliklə Türkiyədə gözlədiyimizi bildirmək isteyirəm. Həqiqətən, biz bir millət, iki dövlətik və bunu ən kiçik fərdə qədər hər kəs bilir. Xüsusiələr, Türkiyədə 83 milyonluq xalqımızın nəbzi Azərbaycan ilə döyüñür.

son dərəcə təbii bir fəaliyyətdir. Biz ölkələrimizin suverenliyi, müstəqilliyi və təhlükəsizliyi üçün lazımlı olan nə varsa bu günə qədər etdik və bundan sonra da etməyə davam edəcəyik.

Təbii ki, bu təlimlər çox önemlidir. Təlimlər nəzeriyənin əməle çevrilidiyi laboratoriya kimidir. Bu gün də bunun nümunəsini gördük. Böyük bir sevgi, böyük bir şövq, yüksək əhval-ruhiyyə gördük. Həminin gözləri yanındı, birləşmə yanaşı, bir iş bacarmağın sevincini yaşayırdılar.

Beləliklə, biz əməkdaşlığımızın davamını, bu təlimlərin bu gün başa çatmasını deyil, sadəcə bir mərhələsini gördük. Hərbi təlimlər, hərbi təhsil davamlı prosesdir. Buna görə də bu istiqamətdə fəaliyyətlər davam edir.

Bu səbəbdən cənab Prezidentim başda olmaqla Türkiyə Cümhuriyyəti dövləti və bizim 83 milyonluq xalqımız buradakı fəaliyyətləri həqiqətən böyük sevgi və şövq ilə yaxın-dan izləyir. Atatürkün də dediyi kimi, Azərbaycanın sevincini sevincimiz, kədəri kədərimizdir. Həqiqətən bu, bir millət olmağımızın təbii nəticəsidir.

Burada Baş Qərargah reisi-miz, Quru Qoşunları, Hərbi Hava Qüvvələri komandanları-mızla birləşdə həqiqətən bunu çox mühüm tapşırıq, mühüm iş olaraq görülür.

Buradakı dostlarımıza da dedik, Azərbaycan tek deyil. Bunu her kəs bilsin. Biz bərabərlik, birlik, bir millətik. Biz sül-hün, sabitliyin tərefdarıyiq. Təkcə ölkələrimizin təhlükəsizliyi, əmin-amanlığı mənasında deyil, bütün Qafqazın, bütün bölgənin sülh və əmin-amanlıq içərisində olmasının tərefdarıyiq. Digər tərefdən, haqqımızın, hüququmuzun, mənafelərimizin də tapdalanmasına imkan verməyəcəyimizi, bunların qorunması üçün lazım olan nə varsa edəcəyimizi hamının bilmesini istəyirik.

Bizi qəbul etdiyiniz üçün bir daha təşəkkür edirik. Sağ olun, var olun.

Prezident İlham Əliyev: Cox sağ olun. Cox təşəkkür edirəm. Xahiş edirəm ki, mənim də səmimi salamlarımı əziz qardaşım Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğana çatdırırasınız.

Azərbaycan-Türkiyə birgə təlimlərində “Yüksək Səviyyəli Müşahidəçi Günü” keçirilib

Xəzər dənizi enerji qaynaqlarının dünya bazarına çıxarılmasını nəzərdə tutan Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəməri, Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz boru kəməri, TANAP (Trans Anadolu Təbii Qaz Boru Xətti) və Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu layihələrinin reallaşdırılması Azərbaycan və Türkiye arasında strateji ortaqlığı gedən yolda mühüm addım olub.

Bu gün iki ölkə arasında ticarət əlaqələri ən yüksək səviyyədədir. Qarşılıqlı etibar və həmrəylik əsasında formalanışın Azərbaycan-Türkiyə əlaqələri beynəlxalq platformalar da davam edir. Hər iki dövlət beynəlxalq təşkilatlarda birgə əməkdaşlıq nümayiş etdirir.

Türkiyənin Azərbaycanla əlaqələri yüksək strateji səviyyədədir. Azərbaycan-Türkiyə ikiterəfli əlaqələri bölgədə sabitlik və sülhün qurulmasına xidmət edir, heç bir ölkəyə təhdid yaratmır. Son 28 ildə iki ölkə arasında əldə edilmiş uğurlar sarsılmaz birlik, dostluq və qardaşlıq bağının bir göstəricisidir.

Türkiyə Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyi içərisində, sülh yolu ilə həlliనə sey edir. Bu çərçivədə ATƏT-in Minsk Qrupunun bir üzvü olaraq cəhdlərini əsirgəmir. Xüsusilə, 2016-ci il Aprel döyüşləri və son Azərbaycan-Ərmənistan dövlət sərhədinin Tovuz rayonu istiqamətində mövqelərimizin artilleriya atəşinə məruz qalması iki dövlət arasında yaşanan şiddətli qarşıdurmalar və can itkiləri Dağlıq Qarabağ müzakirələrini daha da artırdı. Amma təessüf ki, Minsk üçlüyü qərarlı addım atmamaqla müddəti uzadır. Beynəlxalq qərarlarə əməl olunmur. Heç nəye baxmayaraq, Dağlıq Qarabağ probleminin Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində sülh yolu ilə həll edilməsi Türkiyənin Azərbaycana dəstəyilə davam edir.

Azərbaycan-Türkiyə dostluq və qardaşlıq münasibətləri, iki müttefiq respublika arasında əlaqələrin yüksələn xələ inkişafı, o cümlədən birgə həyata keçirilən iqtisadi layihələr tekce Qafqaz və Anadolu regionları üçün deyil, Avrasiyanın böyük bir hissəsi üçün xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Türk dövlətlərinin zəngin təbii sərvətləri və milli inkişaf konsepsiyası Azərbaycan və Tür-

kiyənin birgə həyata keçirdiyi inkişafın davamlı olması üçün perspektiv yaradır. Bu prosesin ayrı-ayrı istiqamətlərini çatdırmaq məqsədilə Azərbaycan-Türkiyə müttefiqliyinin əsaslarına qısa nəzər salmaq zəruridir.

Azərbaycan və Türkiye arasında hərbi əməkdaşlıq çərçivəsində iki ölkənin Silahlı Qüvvələri arasında koordinasiyanın inkişaf etdirilməsi məqsədilə hər il hərbi təlimlər təşkil olunur. Ümummülli idarə Heydər Əliyevin müəyyən etdiyi Azərbaycanın çoxistiqamətli inkişaf strategiyasının mahiyyəti regionda sülhün bərərə olunması, mehraban qonşuluq və səmimi dostluq, qarşılıqlı anlaşma və inkişaf amillərini özündə ehtiva edir.

Bu strategiyanın əsasında Azərbaycan və Türkiyənin müttefiqliyi dayanır. Cünki konkret olaraq özünü müdafiə

14 yanvar 1992-ci il tarixində Azərbaycan və Türkiyə arasında diplomatik münasibətlərlə bağlı imzalanan müqavilənin üzərindən 28 il keçir. Bu müddət ərzində iki ölkənin əlaqələrin artırılması və gücləndirilməsi məqsədilə 2010-cu ildə prezidentlər səviyyəsində “Yüksək Səviyyəli Strateji Əməkdaşlıq Şurasının mexanizmi” yaradılıb. Sonra regional sabitlik, sülh və rifahi təmin edəcək əhəmiyyətli meşənlər işlənilib.

Tərəfin bu prinsiplərə qarşı çıxmına imkan verməyəcək.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev ilə Türkiye Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın liderliyi sayesində davamlı inkişaf edən Azərbaycan-Türkiyə müttefiqliyinin regionda sülh, sabitliyə və inkişafaya xidmet amili olmasına təsdiqləyən nəhəng işlərin faydası artıqca bu ölkələrin cəlbediciliyi daha da oxalır. Azərbaycanın təşəbbüsü ilə reallaşdırılan beynəlxalq “Şərq-Qərb” nəqliyyat-kommunikasiya dəhlizi bölgə və dünya ölkələrinə bu sahədə əlavə üstünlükler qazandırıb. Bundan başqa, Trans-Avrasiya Super İnformasiya Magistrali (TASIM) liyihəsinə BMT Baş Assambleyasının qəbul etdiyi 3 qətnamədə dəstək verilməsi Azərbaycan-Türkiyə iqtisadi əməkdaşlığının daha bir real nəticəsidir.

Əlamətdər haldır ki, Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorundakı karbohidrogen ehtiyatlarının işlənməsi məqsədilə 1994-cü ildə imzalanan “Ösrin müqaviləsi”nin nəticəsi olaraq həyata keçirilən layihələr yeni iqtisadi perspektivlər yaradır.

Azərbaycan və Türkiye birliyinə olaraq bəyan ediblər

mək, həm de özlərinin bütün milli maraq və mənafelərini qorumaq strategiyasını əzmə davam etdirəcək. Azərbaycan Respublikası ilə Türkiye Respublikası arasında hərbi əməkdaşlıq haqqında Sazişə əsasən, illik plana uyğun olaraq hər iki dövlətin quru qoşunları və hərbi hava qüvvələrinin iştirakı ilə 2020-ci il iyulun 29-dan Azərbaycanda başlanan növbəti genişməqyaslı döyüş atışlı taktiki və taktiki-ucuş təlimləri bütün Qafqaz bölgəsinə sülh və əmin-amanlıq vəd edən tarixi sehifə oldu. Bu strategiyanın qorunması Azə-

Baş Qərargah rəisi ordu generalı Yaşar Güler və hər iki ölkənin müxtəlif qoşun növləri komandanları Fəxri xiyaban, Şəhidlər xiyabanı və Türk Şəhidliyini ziyarət edərək əklillər və gül dəstələri qoyublar.

Avqustun 13-də Azərbaycan-Türkiyə quru qoşunları və hərbi hava qüvvələrinin birgə döyüş atışlı taktiki və taktiki-ucuş təlimlərinin “Yüksək Səviyyəli Müşahidəçi Günü” keçirilib.

Azərbaycan və Türkiye Müdafiə Nazirliklərinin rəhbərliyi və qoşun növləri komandanları təlimlərin birinci mərhələsinin son epizodunu izləmək üçün təlim poliqonuna gəliblər.

Əvvəlcə təlimin planlaşdırılması, ona hazırlıq prosesi, qoşunların yerləşdirilməsi, elecə də mərhələlər üzrə icra olunan tapşırıqlar barədə brifinq təqdim edilib. Təlimlər haqqında ərazinin maketi üzərində etrafı məruze olunduqdan sonra yüksək səviyyəli qoşunlar təlimlərə cəlb edilən şəxsi heyət və hərbi texnika ilə tanış olub, qarşıya qoyulan tapşırıqların praktiki icrasını müşahidə ediblər.

Kecirilmiş birgə taktiki təlimlərde hər iki ölkə ordularının hərbi qulluqçuları və bölmələr yüksək peşəkarlıq və bacarıq göstərib, birgə fəaliyyətlərin planlaşdırılmasında və icrasında qərargahların və bölmələrin şəxsi heyəti əvvəlki təlimlərdə əldə etdikləri təcrübələri artırıb, hər iki ölkənin milli maraqlarından irəli gələn strateji məqsədlərə nail olmaq üçün qarşıya qoyulmuş tapşırıqların öhdəsində layiqincə gəlməyə hazır olduğunu nümayiş etdiriblər.

Birgə təlimlərin birinci mərhələsinin son epizodu müvəffəqiyyətlə başa çatıqdən sonra qoşunlar şəxsi heyətlə görüşüb, fərqlənən hərbi qulluqçuları mükafatlandırıb və xatirə şəkli çəkdiriblər.

Sonda Azərbaycan və Türkiye hərbi marşlarından ibarət musiqi proqramı nümayəndə heyətləri və təlim iştirakçılarına təqdim olunub.

imkanları dinamik inkişafda olmasa, kənar təsirlər heç bir iqtisadi layihənin reallaşmasına imkan vermez, yaxud da bu layihələrə real təhlükə yaradır. Azərbaycan-Türkiyə hərbi əməkdaşlığının mahiyyəti məhz bu amilə əsaslanır. Hər iki dövlətin rehberləri açıq şəkilde bəyan ediblər ki, heç bir ölkənin torpağına iddia etmirlər, dövlətlərin ərazi bütövlüyüne hörmətlə yanaşır, təbii sərvətlərinə göz dikmirlər. Buna belə, hər iki ölkə suveren hüquqlarını, o cümlədən ərazi bütövlüğünü təmin etmək və qorumaq, təbii sərvətlərinə azad şəkildə bəhələnmək, kommunikasiya və geosiyasi imkanlarından səmərəli istifadə etmək hüququnu iqtisadi layihələri gerçəkləşdir-

baycan və Türkiye xalqlarının mənəvi haqqı, dövlətlərimizin beynəlxalq hüquqla müəyyən olunan suveren hüququndur.

Avqustun 12-də Türkiye Respublikasının Milli Müdafiə naziri Hulusi Akar, Baş Qərargah rəisi Xarici İşlər naziri Ceyhun Bayramov və Müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov qəbul etməsi, ertəsi günü Türkiyənin Milli Müdafiə naziri Hulusi Akar, Baş Qərargah rəisi, ordu generalı Yaşar Güler, qoşun növbəti komandanları və digər yüksək rütbeli zabitlər Azərbaycana səfərə gəliblər.

Avqustun 13-də Azərbaycan Respublikasının Müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov, Türkiye Respublikasının Milli Müdafiə naziri Hulusi Akar, Azərbaycan Respublikası Müdafiə nazirinin birinci müavini - Silahlı Qüvvələrin Baş Qərargah rəisi general-polkovnik Nəcməddin Sadıkov, Türkiye Respublikasının

*Ali Baş Komandan İlham
Əliyevin göstərdiyi diqqət
və qaygının sayasında re-
gionda sözünü deyə bilən,
mütəsir silah və texnika il-
təmin olunan güclü ordumuz
formalaşıb. Gündən-
göñə mütasir tələblərə ca-
vab verən şəxsi heyatın for-
malaşması, döyüş meyda-
nında praktiki vərdişlərin
təkmilləşdirilməsi üçün ke-
çirilən təlimlər ordumuzun
gücünə güc qatr. Belə
güclü və mütasir orduda
xidmət edən zabitlərin üzə-
rinə həm şəxsi heyatə dö-
yüş ruhunun aşilanması,
həm də onların döyüş və
mənəvi-psixoloji hazırlığı-
nın yüksək tutulması kimi
mühüm vəzifələr düşür.*

Ordusunda xidmət edən hərbiçilərimiz dəfələrlə istənilən döyüşə hazır olduğunu səbut ediblər. Bunun bariz nümunəsi 2016-ci ilin Aprel döyüşləri və 2018-ci ilin Gündün zəfəridir. Qazanılan bu qələbələr sadəcə başlangıçdır. 12 iyul 2020-ci ildə mənəfur düşmənin qəfil təxribatının qarşısının alılması da əsgərlərimizin ayıq-sayıq xidmət aparmasından və hər an döyüşə hazır olmasından xəbər verir.

Yene yolumuz Vətənimizin müdafiəsində dayanan oğulla-

ile azad etməyə hər an hazır olmaqdır. Qafqazın ən güclü ordusunun zabiti olaraq deyə bilerəm ki, ordumuzun döyüş əzmi, mənəvi-psixoloji hazırlıq və peşəkarlıq səviyyəsi yüksəkdir. Hər birimiz Ali Baş Komandanın döyüş əmrini gözləyirik. Mütəmadi olaraq mövqelərde olarkən, əsgərlərimiz nə zaman döyüş əmri veriləcəyini soruşurlar. Hər biri xalqımızın

reğbətini qazanır. Əsgərlərin-dən diqqət və qayığını əsirgəmeyən zabit, mütəmadi olaraq tabeliyində xidmət edənlərə fərdi səhbət aparır.

- Ermənələr bizim əzəli düşmənimizdir, - deyə leytenant Sərxan Namazov səhbətə başlayır. - Onlar milletimizin xoş niyyəti olmasından istifadə edərək, torpaqlarımızın bir qismini işgal etdilər. Ancaq ığidələrümüz üzərində böyük boyaya-başa çatdıqları torpaqlar uğrunda mübarizə apardılar. Bu gün də onlar səngərdə Vətənimizin müdafiəsində dayanırlar. Mübariz, Samiq, Raquf kimi ığidələrımız öz qəhrəmanlıqları ilə dillərə dəstən oldular. Onların vətənpərvəlik hissəxsi isteklərini, arzularını üstələyirdi. Onlar Vətənimizin azadlığı uğrunda şəhidlik zirvəsinə ucaldılar. Məhz bu əməl vətənpərvəlik deməkdir. İndi növbə bizdədir. Bize əmanət buraxılan mirasa sahib çıxmali, onu göz bəbəyimiz kimi qorunmalıdır. Mən də çalışıram ki, əsgərlərim yüksək döyüş hazırlığına malik olsunlar. Tədris müddətində mənim sədiklərim əsgərlərimə öyrədirəm. Çünkü döyüşün gedisi texnika yox, şəxsi heyatın döyüş hazırlığı həll edir. Əsgərlərimiz də öz növbəsində dərslerdə feal iştirak edir, herbin sirlərinə dərin-dən yiylənməyə çalışırlar. Zabit onu da bildirdi ki, gələcək döyüslərin iştirakçısı olmaq onun ən böyük arzusudur. "Mən qalib ordunun zabiti olmaq istəyirəm. Düşmənlerimiz də bilsinlər ki, Azərbaycan əsgəri istenilən an işgal edilən torpaqlarımızı azad etməyə qadır".

Zabitə birgə döyüş mövqeyinə yola düşürük. Bizi qarşılayan leytenant Sərxan Namazov mövqedə heç bir hadisənin baş vermədiyini bildirir. Öyrəni-rki, Sərxan Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin məzunudur. Düşmənə olan nifreti onun zabit olmasına səbəb olub. Valideynlərinin xeyir-duasını alaraq sənədlərini Silahlı Qüvvələrin Təlim və Tədris Mərkəzinə təqdim edir. Ehtiyyat zabit hazırlıq kursunu müvəffəqiyyətlə başa vuran və leytenant herbi rütbəsinə layiq görülen Sərxanın təyinatı düşmənə təməs xəttində yerləşən bölmələrdən birinə verilir. O, tez bir zamanda komandirlərinin

rəmizin yanındır. "N" hərbi hissəsində bizi qarşılayan zabit Ceyhun Rzayev deyir ki, ordusalarında xidmət edən peşəkar zabit heyəti herb sənətinə olan sevgiyi, vətənpərvərliyi, bilik və bacarığı ilə tabeliyində xidmət edənlərə şəxsi nümunədir. "Əsgərlərimiz komandirlərinin öyrətdiklərini dərindən mənimseyir, yuxarı komandanlıqlıdan hər an döyüş əmriనi gözləyirlər. Onları mənəvi-psixoloji təminatı ordu quruculuğunun ve döyüşə hazırlığın əsas göstəricilərindən biridir. Əger hərbi qulluqçuların əhval-ruhiyyəsi yüksək olmasa, o ordudan döyüş meydandasında möğlüb olacaqdır. Buna görə qarşımızda duran əsas vəzifələrdən biri şəxsi heyətin mənəvi-psixoloji və döyüş qabiliyyətini daim yüksək tutaraq, torpaqlarımızı düşmən işğalından hərb yolu

onlara olan etimadını doğrultmağa, işgal edilən torpaqlarımızı azad etməyə, soydaşlarımıza qələbə sevincini yaşatmağa tələsirlər. İnanırıq ki, o gün uzaqda deyil".

Zabitə birgə döyüş mövqeyinə yola düşürük. Bizi qarşılayan leytenant Sərxan Namazov mövqedə heç bir hadisənin baş vermədiyini bildirir. Öyrəni-rki, Sərxan Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin məzunudur. Düşmənə olan nifreti onun zabit olmasına səbəb olub. Valideynlərinin xeyir-duasını alaraq sənədlərini Silahlı Qüvvələrin Təlim və Tədris Mərkəzinə təqdim edir. Ehtiyyat zabit hazırlıq kursunu müvəffəqiyyətlə başa vuran və leytenant herbi rütbəsinə layiq görülen Sərxanın təyinatı düşmənə təməs xəttində yerləşən bölmələrdən birinə verilir. O, tez bir zamanda komandirlərinin

Ön xətdən reportaj

"Hər an döyüşə hazırlıq"

hərbi hissədə hər cür şərait yaradıb. Komandirlərimiz döyüş və fiziki hazırlığımızı daima diqqət mərkəzində saxlayırlar. Onlar həmişə vurgulayırlar ki, düşmənle üzbəüz döyüşdən qalib ayrılmalıq. Döyüş mövqeyində ayıq-sayıq dayanır, düşmənən bütün fəaliyyətini nəzarət altında saxlayırıq. Hər gün xidmətimizi döyüşə girəcəyiz gün kimi təşkil edirik".

- Düşmənə təməs xəttində yerləşən bölmələrdən birində xidmət etmeyimlə fəxr edirəm, - əsgər Rəşad Əhmədov deyir. - Gənc əsgər hazırlığı dövründə qazandığımız bütün bilikləri sınaqdan keçirməye imkanımız var. Gecə və gündüz müşahidələrə apardığımız zaman döyüş hazırlığında mənimsədiklərimiz biliklərdən istifadə edirik. Artıq gecəgörmə cihazları olmadan belə hər hansı bir səsin hansı istiqamətdən gəldiini, hansı məsafədə olduğunu bili-rik. Mühəndis hazırlığında komandirlərimizin öyrətdiklərindən istifadə edərək, səngərdə müxtəlif cür manələr düzəldirik. Ən çox sevdiyim dərslərdən biri atəş hazırlığıdı. Artıq xidmətimin çox hissəsini geridə qoymuşam. Vaxtin necə keçdiyi hiss etmedim, çünki hər günümüz səmərəli və maraqlı keçirdi. Hər gün idmanla məş-ğul olduğumuz üçün fiziki gü-cüməz artır. Bu da o deməkdir ki, döyüş meydandasında erməni əsgərindən cəld və güclü olacaq. Düşmənə əlbəyaxa döyüşdən qalib çıxacaq. Onsuz da bütün dünyaya məlumdur ki, erməni xalqı çox aciz və qorxaq xalqdır. Qorxmaqdə da haqlıdlılar, çünki güclü, mərd, cəsər və vətənpərvər Azərbay-can əsgərlərinin qarşısında da-yanıblar.

Azərbaycan əsgərinin arzu-su xalqımıza Qələbə bəxş et-məkdir. Hər biri isteyir ki, torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsində payı olsun. Qeyd etmək lazımdır ki, bütün bunları əsasında komandır və əs-gərlərin arasında olan sağlam qarşılıqlı münasibet dayanır. Həmçinin ordusalarında xidmət edən savadlı və bacarıqlı komandirlərin olması tabeliyindəkili Qələbəyə ruhlandırır. Vətənin keşiyində ayıq-sayıq dayanan oğullarımız da yuxarı komandanlığının etimadını öz

xidmətləri ile doğrultmağa çalışırlar. Hər birinin sözlərindən bir daha əmin olursan ki, torpaqlarımızın müdafiəsi etibarlı əllerdədir.

**Baş leytenant
Ruslan HƏSƏNZADƏ
"Azərbaycan Ordusu",
fotolar
C.CƏFƏROVUNDUR**

Tarix olduğu kimi

Şahidi olduğun hadisə yaddaşda daha dərin iz qoyur

Ela tarixi hadisələr var ki, onlara dərsliklərdə, bu və ya digər kitablarda təsadüf edilmir. Belə hadisələr ya arxivlərdə qalır, ya da yaddaşlarda. Nə yaxşı ki, yaddaşlarda yasadılanlar xalqa qaytarıla bilir - tarix olduğu kimi öyrənilir.

Harvard Universitetinin məzunu diplomat, böyük tarixi şəxsiyyət Heydər Əliyevin şəxsi tərcüməcisi Tahir Kərimovun yaddaşında yaşadılan bir hadisə azərbaycanlıq heysiyəti kimi oxunur. Bu hadisənin siyasi çalarlarını, mahiyətini nəzərə alaraq onu dərc edirik.

"Azərbaycan Ordusu"

Şahidi olduğun hadisə yaddaşda daha dərin izlər qoyur. 1965-ci ilin baharının ilk ayı idi. İrəvan quberniyasının Yeni Bayazid qəzasının Çəmberək (Krasnoselod) rayonunun camatı Novruz bayramı əhval-ruhiyəsi ilə yaşayırıdı. Yaşlılar çəşir yığmaq üçün ağır kürklərini çıxardıb yamaclarla çıxməq zamanını, uşaqlar isə əldən düşəndək üzmək üçün Goyçə gölünün suyunun işinməsini gözləyirdilər.

Rayon Partiya Komitəsinin katibi Kazım Əliyev səhər-səhər iş otağında daxil olan məktubları diqqətlə oxuyur, dərkənar qoyur, müvafiq şöbələr üzrə tapşırıqlar verirdi. Telefon zəng çaldı. Birinci katib Əli Həsənovla birbaşa əlaqə telefonu idi.

- Buyurun, yoldaş Həsənov. - Kazım, Ağbulaqdakı təsərütatlarla bağlı fikrini bilmək istəyirəm. Bir düşün, gələcəm danışaq.

Aralarında səmimi münasibətlər olsa da, belə qeyri-formal zeng bir az gözlənilməz oldu. Həm də Ağbulaq ərazisində müzakirə oluna bilecek xüsusi mövzu da yox idi.

Əli Həsənov Kazım Əliyevin otağına geldi. Bir neçə dəfə Ağbulaq kəndinin adını çəkdikdən sonra gözləri ilə Kazım Əliyevi dəhlizə dəvət etdi. Hər ikisi dəhlizə çıxdılar. Əli Həsənov dedi:

- Günorta qonağımız olacaq. Bu yerlərin adımı deyil. Sizdən nəhər edəcəyik. Səməndər bacıya de hazır olsun. Telefonla bir söz demə. İşdən tez gedərsən. Bizim evdə qulaq var (Əli Həsənov evində danışçıların izlənməsi üçün cihaz quraşdırıldınları nəzərdə tuturdu).

Qonağın kim olmasına səruşmazlar. Bu yerlərin qaydası belə idi. Günorta Kazım Əliyevin evinə "QAZ 69" markalı maşın yaxınlaşdı. Ev sahibi və Əli Həsənov qonağı gözləyirdi. Maşından hündür boylu, idmançı cüssəli, mavi gözlü, 40 yaşlarında bir adam düşdü. Əli

Həsənovla görüşdü. Onlar tanış idilər. Sonra Kazım Əliyevlə de görüşdü. Diqqətle Kazım Əliyevə baxdı. Həyətə daxil olular. Qonaq Əli Həsənovdan soruşdu:

- Haqqında danışdığını əməkdaşın bu adamdır?

Əli Həsənov təsdiq etdi. Otağa keçdi. Səməndər xanım məcməide xoruzpipiyi dəmlənmiş etirli cayla içəri daxil oldu.

- Sizin tərəfdə kəkkotu çayı olmur? - qonaq səmimiyyətlə soruşdu, otağa çökmiş resmiyyəti bir sadəlik əvəzlədi.

Az keçmiş Səməndər xanım bu dəfə kəkkotu çayını süfrəye düzdü, yanında da İrəvan kətəsi. Etirli qoxu otağı büründü. Çayın qonağın ürəyincə olması seziildi.

Qonaq saatına baxdı:

- Yemək qalsın başqa vaxta. Çıraq havaya, - deyib ayağa qalxdı.

Səməndər xanıma minnədarlığını bildirdi:

- Belə yerlərin kəkkotu dəmini içməyib gedə bilməzdim.

İdmənci görkəmli adam gəldiyi "QAZ 69"da, Əli Həsənovla Kazım Əliyev "Volqa"da ermənilərin six məskunlaşdırılmış Orconikidze kəndini keçərək Şinix dərəsi tərəfə, Azərbaycan SSR ərazisine, Gədəbəye, Mutu dərəye, Köhnə Baş Keçidə üz tutular. Bir qədər sonra maşınlar dayandı. Qonaq "Qoy əməkdaşın bizi burada gözləsin", - dedi.

Əli Həsənovla qonaq aralanan şümlüğə tərəf getdilər. Kazım Əliyev maşının yanında qaldı. Bir saat davam edən səhbətdən sonra qonaqla birinci katib geri döndülər. Qonaq hər ikisi ilə görüşüb öz maşının tərəf irəliləməzdən əvvəl Əli Həsənova sakit, lakin qətiyyətlə səslə dedi:

- Yoldaşa da vəziyyəti izah et. Heç bir şeydən də çekinməyin. Bir addim belə ata bilmezler. Möhkəm dayanın.

Əli Həsənov qayğılı görünürdü, başını bulayıb Kazım Əliyevə dedi:

- Bu adam Azərbaycan SSR Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsinin rəis müavini Heydər Əliyevdir, bizi böyük bələdan qurtarmağa gəlib. Bakıdan Naxçıvana, oradan da maşınla birbaşa bizim rayona gəlib. Qonşularımız dinc durmurlar.

İki gün sonra rayonda görünməyən hadisələr yaşandı. Çəmberəkə Moskvadan DTK-nin nümayəndələri geldilər. Sovet rəhbərliyi milli məsələyə və millətçiliyin hər hansı bir təzahürünə çox həssas yanaşındı. Rayonun "Ordu, Aviasiya və Donanmaya Könüllü Yardım Cəmiyyəti"nin binasındaki silah otağından yoxa çıxmış silahlardan Moskvadan gələn komissiya tərəfindən Orconikidze ermənilərindən yiğildi. Məhdud sayıda adama məlum idi ki, oradan və rayon milis şöbəsinin silah saxlanılma otağından "itmış" silahlar əvvəlcədən hazırlanmış plana əsasən ermənilərə paylanıb.

Aprelin 24-ü, qondarma "erməni soyqırımı" günündə Yerevandan gəlmİŞ dəstə ilə yerli milletçilər təxribatlar törədərək Gədəbəyin Şinix dərəsinin Orconikidzeyə yaxın kəndlərində və Krasnoselonun Ardanış, Şorca və Ağbulaq kəndlərində azərbaycanlıları qırmağı planlaşdırılmışlar.

Qondarma "erməni soyqırımı" 50 illiyi ərefəsində Qərbədə, o cümlədən Latin Amerikasında və Yaxın Şərqdə yaşayan ermənilər Türkiye əleyhinə genişmiyyətli terror aksiyalarına start verməyi qərara aldılar.

Ondan əvvəl isə Azərbaycanda və Ermənistanda azərbaycanlılara qarşı silsilə təxribatlar planlaşdırılırdı. Erməni lobbisinin təzyiqləri qarşısında aciz qalan Sovet rəhbərliyi prinsip-sizlik nümayiş etdirərək 1965-ci ildə "soyqırımla" bağlı Yerevanda məhdud çərçivədə tədbir keçirilməsinə icazə verdi. Əslində, bu aqressiv erməni milliyyətçiliyinə SSRİ məkanında əl-qol açmağa imkan yaratmışdı.

Krasnoseloda dindirmələr, sorğu-suallar başlıdı. Rayonun partiya-sovet və hüquq-mühafizə orqanlarının rəhbərləri də Moskvadan göndərilmiş xüsusi komissiya tərəfindən şübhələr qismində tehqiqtə cəlb olundular. Yerli milis şöbəsinin rəisi mayor Qaleçyan xüsusilə narahat göründü. Əsaslar isə ciddi idi. Əvvəller də azərbaycanlılara qarşı nifrətinə gizlətməyen Qaleçyanın dinc əhalinin eminəmənliyini qorumaq əvezinə, terror şəbəkesinin əsas əlaqələndiricisi olması üzə çıxmışdı.

Rayonda müxtəlif şayiələr yayılmağa başladı. Camaat terror şəbəkesinin Yerevana, oradan da xaricə uzanmasını müzakirə edirdi. Moskva komissiyasının rayonda işinin ikinci günü Qaleçyanın öldürülüyü xəbəri yayıldı. Rəsmi versiya "özünəqəsd" oldu. Qaleçyanın kabinetində ağızının içine atış açılmışdı. Kriminal alemdə ağızindan söz qaçıran şəbəkə üzvüleri belə cəzalandırılır. Bu ölüm, əslində, Moskva komissiyasının da işinə yaradı. Şəbəkənin əsas təşkilatçıları və üzvləri nə bilindilər, nə də həbs olundular.

Bu gerçək hadisə Heydər Əliyevin həyatından olan epi-zodik bir andır. Heydər Əliyev yüzlərlə, minlərlə soydaşımızı erməni terrorundan xilas etmişdi...

Göyçəlilər daha 23 il öz dədə-baba torpaqlarında yaşadılar. Əli Həsənov daha 4 il Birinci katib işlədi. Daha sonra İrəvanda rəhbər vəzifələrə işləsə də, onun erməni siyasi dairələri tərəfindən təqiblər başlanılmışdı, her an şərlənərətə həbs edilməsi zaman məsəlesi idi. Heydər Əliyev bu vətənpərvər azərbaycanlı kadri erməni şovinizmindən xilas edərək Azərbaycana dəvət etdi və o, Azərbaycanda məsul vəzifələrə çalışdı. Həsənovdan sonra azərbaycanlıların böyük əksəriyyət teşkil etdiyi Krasnoseloda bir daha birinci şəxs postuna Azərbaycan türkү təyin edildi.

O dövrün gerçəkliliyi elə idi ki, Anti-Azərbaycan Sovet rejiminin sərt qadağaları çərçivəsində Heydər Əliyevin belə fədakarlıqlarından xalqımızın xəbəri olmurdu, amma az sayda bilənlər Azərbaycan xalqının böyük oğlunun belə əməllərini daim minnədarlıqla xatırlayırlar.

Nə yaxşı ki, həmfikrim, Göyçəli həkim Hüseyn Hüseynov kimi həmin hadisələrin canlı şahidləri həyatdadır.

**Tahir KƏRİMÖV,
tərcüməçi**

Müdafiə Nazirliyi
Azərbaycan Ordusunun yüksələn imicinə xələ gətirməyə yönələn yalan məlumatlara münasibət bildirib

Xaricdə məskunlaşaraq ölkəmizə düşmən mövqədə olan menbələr, eləcə də Ermənistannın xüsusi xidmet orqanları tərəfindən maliyyələşdirilən, onlardan telimat alan bəzi üzərindən qəşşələr Azərbaycan Ordusunda uzun illər xidmet edən Müdafiə nazirinin birinci müavini - Silahlı Qüvvələrin Baş Qərargah rəisi general-polkovnik Nəcəməddin Sadıkova, eləcə də digər yüksək rütbeli zabitlərə qarşı qarayaxma kampaniyasının önündə gedirlər. Bu şəxslərin əsas məqsədləri Azərbaycan Ordusunun yüksələn imicinə xələ gətirməyə yönələn yalanlar uydurmaqdır.

Bunu AZERTAC-a Müdafiə Nazirliyinin Mətbuat Xidmətindən bildirib.

Qeyd olunub ki, onların bu yaxınlarda keçirilən əməliyyat müşavirəsində guya "Baş Qərargah rəisinin türkəyi hərbi qulluqçuların birgə təlimlərə gəlməsi ilə bağlı təhqiqəmiz ifadələr işlətməsi" barədə iddiaları yalandır, növbəti iftiradır, heç bir həqiqətə uyğun deyil. Həmin müşavirəde qeyd olunan iddialarla bağlı heç bir fikir səslendirilməyib, ya lañız xidməti məsələlər müzakirə edilib.

Bu cür cırkınlı usullarla Azərbaycan Ordusuna və hərbi qulluqçularımıza qarşı addımlar atan, qərəzi yazılar dərc edənərin başlıca niyyətləri işgalçi Ermenistanın maraqlarına xidmet etməkdir. Amma həmin məkrli dairələr və onların ortaya atıldığı ənsürələr bilsinlər ki, heç zaman cırkınlı niyyətlərə nail ola bilməyəcəklər.

"Biz həmin şəxslər tərəfindən səsləndirilən qərəzi fikirləri qəti suretdə redd edirik. Bildirik ki, belə dezinformasiya xarakterli məlumatların məhz bu gün - Azərbaycan-Türkəy birgə taktiki təlimlərinin keçirildiyi ərefədə yayılması Ermənistannın xüsusi xidmet orqanları tərəfindən ölkəmizə qarşı həyata keçirilən növbəti təxribatın tərkib hissəsidir", - deyə qeyd olunub.

Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin hərbi qulluqçuları istirahət günlərində gəzintidə olublar

Müdafiə Nazirliyi Mətbuat Xidmətinin məlumatına əsasən, Naxçıvanda keçirilən Azərbaycan-Türkəy birgə təlimlərində istirak edən Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin hərbi qulluqçuları istirahət günlərində gəzintilər çərçivəsində Naxçıvan Muxtar Respublikasının tarixi-mədəni yerləri və müzeyləri ilə tanış olublar.

Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin hərbi qulluqçuları Heydər Əliyev Muzeini, "Xan Sarayı" Dövlət Tarix-Memarlıq, Mömine Xatın və Açıq Səma Altında Muzey Kompleksini, Duzdaq Fizioterapiya Mərkəzinizi ziyarət edərək zəngin təssüratlar əldə ediblər.

"Dəniz kuboku" beynəlxalq müsabiqəsinin iştirakçıları ilə videokonfrans keçirilib

Müdafiə Nazirliyi Mətbuat Xidmətinin məlumatına əsasən, Azərbaycan Hərbi Dəniz Qüvvələrinin Qərargahında "Dəniz kuboku" beynəlxalq müsabiqəsinin iştirakçıları ilə videokonfrans keçirilib.

Videokonfransda iştirakçı dövlətlərin nümayəndələrinə müsabiqəyə hazırlıq haqqında ətraflı məlumat verilib. Bildirilər ki, bu il Azərbaycanın Xəzər dənizindəki ərazi sularında "Beynəlxalq Ordu Oyunları - 2020" yarışları çərçivəsində keçiriləcək "Dəniz kuboku" müsabiqəsində Qazaxıstan və İran komandaları COVID-19 virusu ilə əlaqədar müsabiqədə iştirak etməyəcək.

"Dəniz kuboku" beynəlxalq müsabiqəsinin cari ilin avqustun 25-dən sentyabrın 4-dək keçirilməsi planlaşdırılır.

"Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı hansı həll yolunu seçərsə, biz onun yanında olacaqıq"

Bildiyiniz kimi, iyulun 12-də Ermənistan silahlı qüvvələri Azərbaycanın Tovuz rayonu istiqamətində hərbi təxribat törətdi. Bir daha bildirmək istəyirəm ki, qardaş Azərbaycan tək deyil. Bütün imkanlarımızla, güclü müzlə qardaş Azərbaycanın yanındayıq və yanında olmağa davam edəcəyik.

AZƏRTAC xəber verir ki, bu sözləri Türkiyənin Xarici İşlər naziri Mövlud Çavuşoğlu avqustun 11-də azərbaycanlı həmkarı Ceyhun Bayramovla görüşdən sonra keçirilən mətbuat konfransında bildirib.

"Ermənistan illərdir qardaş Azərbaycan torpaqlarının 20 faizi işğal altında saxlayır. BMT Təhlükəsizlik Şurasının

və digər beynəlxalq təşkilatların qərar və qətnamələrinə baxma-yaraq, Ermənistan münaqişənin həllindən yayınır. Ermənistan bu cür təxribatlarla danışqaların aparılması üçün təhlükəsiz şəraitin formallaşmasına mane olduğunu bütün dünyaya nümayiş etdirir. Beynəlxalq ictimaiyyət, həmçinin ATƏT-in Minsk Qrupu da münaqişənin

helline ciddi səy göstərmir. Biz bu münaqişənin Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində, beynəlxalq hüququn normaları əsasında həllini dəstəkləyirik. Lakin qardaş Azərbaycan hansı həll yolunu seçərsə, biz o məsələdə de Azərbaycanın yanında olacaqıq", - deyə Mövlud Çavuşoğlu vurğulayıb.

Nazir Azərbaycan və Türkiyənin birge mühüm layihələr həyata keçirdiklərini xatırladaraq strateji layihələr bağlı fəaliyyətin daha da gücləndiriləcəyini söyləyib. Həmçinin elm, mədəniyyət sahələrində əməkdaşlığı, dəha da genişləndirilməsi üçün işlərin görüləcəyini vurğulayıb.

Müdafiə Nazirliyi Mətbuat Xidmətinin məlumatı

Əfqanistandakı sülhməramlılarımızın bir qrupu Azərbaycana qayıdır

NATO-nun Əfqanistan İslam Respublikasında həyata keçirdiyi "Qətiyyətli Dəstək" missiyasının tərkibində fealiyyət göstərən Azərbaycan Ordusunun bir qrup sülhməramlısı plana uyğun olaraq rotasiya qaydasında Bakıya qayıdır.

"Tank biatlonu" müsabiqəsində iştirak edəcək hərbçilərimiz Moskva şəhərinə yola düşübələr

"Beynəlxalq Ordu Oyunları - 2020" yarışları çərçivəsində keçiriləcək "Tank biatlonu" müsabiqəsində iştirak etmək üçün Azərbaycan hərbçiləri Moskva şəhərinə yola düşübələr.

Müsabiqə avqustun 23-dən sentyabrın 5-dək keçiriləcək.

Ermənistan silahlı birləşmələri atəşkəs rejimini pozub

14 avqust 2020-ci il.

Ermenistan silahlı qüvvələrinin bölmələri cəbhənin müxtəlif istiqamətlərində iricəpli pulemyotlardan da istifadə etməklə sutka ərzində atəşkəs rejimini 29 dəfə pozub.

Ermenistan Respublikası Berd rayonunun Ayqepar, Moses-qəx və Çinari kəndlərində yerləşən mövqelərdən Tovuz rayonunun Əlibəyli, Ağdam, Koxanəbi və Əsrik Cirdaxan kəndlərində, Çəmbərək rayonu ərazisindəki adsız yüksəkliklərdə yerləşən mövqelərdən Gədəbəy rayonu ərazisindəki adsız yüksəkliklərdə yerləşən mövqelərimiz atəşə tutulub.

Tərtər rayonunun işğal altında olan Göyər, Çiləbürt, Füzuli rayonunun Aşağı Seyidəhməddi, Horadiz, Cəbrayıllı rayonunun Nüzgər kəndləri yaxınlığında, həmçinin, Goranboy, Tərtər və Ağdam rayonları ərazisindəki adsız yüksəkliklərdə yerləşən mövqelərdən də ordumuzun mövqeləri atəşə tutulub.

Gənc zabitlərimiz

Ordumuz yüksək döyüş hazırlığına malikdir

Bu gün Azərbaycan Ordusu yüksək döyüş qabiliyyətinə malik hərbi qulluqçularından ibarətdir. Ordumuz peşəkar, savadlı və hərb peşasının bütün lazımi tələblərinə cavab verən zabitlərə tam komplektləşib. Belə zabitlərimizdən biri baş leytenant Həmid Xəncanov ilə düşmənlə temas xəttində yerləşən "N" hərbi hissəsində tanış olduq.

Vəzifəsinin öhdəsindən uğurla gələn, xidmetini düzgün təşkil edən, vəzifəni və qayğı keş zabit 2016-ci ildə Heyder Əliyev adına Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbini bitirdikdən sonra ön xətt bölmələrinin birində xidmətə başlayıb. Həminin əsas amali torpaqlarımızın azad olunması əməliyyatında yaxından iştirak edib qələbə sevincini yaşamaqdır. Bunun üçün o, təcrübəsini artırmağa xüsusi önem verir: "Ordunun döyüş qabiliyyəti əsgərin döyüş hazırlığı və mənəvi-psixoloji vəziyyətinin yüksək olması indən asılıdır. Ermenistan tərəfindən işgal edilmiş torpaqlarımızın geri qaytarılması üçün güclü hazırlığa, maddi-texniki bazaya malik olan ordu əsas şərtlərdir. Bu gün şəxsi heyetimiz elə bir səviyyədə döyüş hazırlığına malikdir ki, artıq düşmən qorxu içindədir. Bu gün düşmənin qarşısında 90-ci illərdəki ayrı-ayrı qruplarda cəmləmiş ordu deyil, dünyanın ən güclü orduları sırasında özüne yer tutan nizami ordumuz dayanıb".

- Əger bu gün biz müqəddəs mundırı geyinib, əldə silah torpaqlarımızın müdafiəsində dəyənmişiqsa, bu bizim üçün böyük şərəkdir, - deyə zabit səhbətinə davam etdi. Təbəciliyimizdə olan əsgərlərə daima Mübariz İbrahimov, Fərid Əhmədov, Raquf Orucov, Cavan-

şir Rəhimov, Cingiz Qurbanov və digər şəhidlərimizin keçdiyi şəhərli döyüş yolunu xatırladıraq. Qəhrəmanlarımızın igidlilikləri əsgərlərə Vətən sevgisinin aşlanması üçün bir məktəbdən. Gənclərimizdə düşmənə nifret, Vətənə sevgi hissi yüksək səviyyədədir. Prezident, Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyev xalqımızın iradəsini ifadə edərək dəfələrə deyib: "Azərbaycan bir qarış torpağını belə düşmənə verməyəcək". Azərbaycan əsgərləri bu fikirləri rəhbər tutaraq döyüş ruhuna köklənib.

Zabitlə səhbətimizdən bir daha əmin olduğunu, ordumuz yüksək döyüş hazırlığına malikdir. Bu amil torpaqlarımızın əməkdaşlığı, tərəfindən işğaldan azad ediləcəyinə inamımızı dəha da artırır. Inanıraq ki, mərə oğullarımız Azərbaycan xalqına Qələbə sevincini yaşadacaqlar. Qarabağda, Şuşada, Laçında... tezliklə üçrəngli bayragımızı dalgalandıracaqlar.

**Leytenant
Oruc MUSTAFAYEV,
"Azərbaycan Ordusu"**

Nümunəvi xidmət

"Döyüş əmrini qələbəylə tamamlayacaqıq"

Düşmənlə temas xəttində yerləşən "N" hərbi hissəsində zabit Şahlar Rüstəmbəyli yaşıdalı şəraitdən, şəxsi heyətin nümunəvi xidmətindən danışdı. "Ali Baş Komandanımız və ordu rehberliyi tərəfindən göstərilən yüksək diqqət və qayğı şəxsi heyətinin döyüş əzmini dəha da artırır, hər kəsde Vətənə, torpağa

sədaqət hissini, qələbə ruhunu yüksəldir.

Zabit Şahlar Rüstəmbəyli əsgər Cavid Penahovun bacarıqlı əsgər olduğunu, məşğələlərdə və telimlərdə ferqlişəndiyini dedi. "Xidməti uğurlar qazanın, hərbi biliklərinin dəha da artırın, bu əsgər həm de gənc əsgərlərə köməklik edir, onlara diqqət və qayğı göstərir. Bu amillər onu şəxsi heyətə sevdirir. Belə əsgərlərimizlə övünürük".

Əsgər Cavid Penahov bildirdi ki, hərbi hissədə idman şəhərciyi yaradılıb. Hər gün günün nizam qaydalarına uyğun olaraq fiziki hazırlıq məşğələsi keçirilir. Dərs prosesində komandirlər her bir idman təmrinini etrafı izah edir, əyani şəkildə göstərir. Fiziki hazırlığımız da döyüş hazırlığımız kimi müntəzəm olaraq təkmilləşir. Mən və digər əsgər yoldaşlarım inanıraq ki, tezliklə Ali Baş Komandanımızın döyüş əmri ilə torpaqlarımızı işğaldən azad edəcəyik.

**Baş leytenant
Orxan HÜSEYNLİ,
"Azərbaycan Ordusu"**

Azərbaycan Ordusunun şəxsi heyəti ilə keçirilən ictimai-siyasi hazırlıq dərsi

(İctimai-siyasi hazırlıq dərsinin qrup rəhbərinə dərsə hazırlaşmaq üçün kömək)

Suallar:

1. Əsgərin psixoloji hazırlığının məzmunu.
2. Döyüşə psixoloji hazırlığın əsas üssülləri.

Əsgərin psixoloji hazırlığının məzmunu

Hərbi qulluqçunun hərbi xidmətində, döyüş hazırlığında mənəvi-psixoloji cəhətdən kifayət qədər hazırlıqlı olmaması ona gətirib çıxarıır ki, o, fəaliq göstərməyə çalışsa da, nəticələri ürəkaçan olmur. Yəni, belə bir insanın eqli, sensor (hissi) hərəkətləri, təfəkkürünün yaradıcı imkanları, axtarıcılıq qabiliyyəti, aqlının çevikliyi, şəraitli qıymətləndirmək, məlumatları işleyib hazırlamaq bacarıqları zəif olur, hərəkətlərdən çəşqinqılıq baş verir. Bura əlin, ayaqların əsməsi, səsin titrəməsi, hərəkətlərin rabitəsi zəifliyi və zəifliyi daxildir. Məsələn, hərbi texnikanı yaxşı bilən və idarə edən hərbçi müftətiş yoxlaması zamanı özünü itirir, kəbdə səhvələrə yol verir.

Hərbi hazırlığın yeteri qədər olmaması özünü hərbi qulluqçunun rəftarında və döyüş şəraitində göstərir. Belələri indiyə qədər ictimai qaydaları pozmayan şəxslər də ola biler. Onların bəziləri emrləri düzgün yeriñe yetire bilmir, hay-küye və şayılərə aldalar, onlarda məqsəd aydınlığı, qətiyyət, fəaliq, təşəbbüskarlıq, özünə-nəzarət zəif olur ki, bunları da yavaş-yavaş şübhə, inamsızlıq və qətiyyətsizlik əvəz edir və iradə zəifliyi müşahidə olunur.

Hərbçidə çatışmayan mühüm cəhət mənəvi-psixoloji hazırlığın zəifliyi ilə bağlıdır. Müharibənin tələb etdiyi hazırlıq başa çatdırılmayıbsa, o, əks psixoloji təsirlerin təzyiqindən özünü xilas edə bilmir. Əks psixoloji reaksiyaların təsirini azaltmaq üçün daxili qüvvələri səfərbər etmək lazımlı gelir.

Əsgərin psixoloji hazırlığı - döyüşdə feal, təşəbbüskar, fədakarcasına hərəket etmək bacarığının qazanılmasını, fiziki və psixoloji gərginliyə tab gətirməyi, qorxu hissi ilə mübarizə aparmağı, döyüş tapşırıqlarını yerinə yetirmək üçün zəruri olan emosional - iradi keyfiyyətləri, psixoloji dayanıqlığın formalasdırılması üzrə fealiyyətlər kompleksini təşkil edir.

Tecrübə göstərir ki, əsgər öz döyüş hazırlığını tələb olunan anda lazımı dərcədə həmişə göstərə bilmir. Hələ dənən gündəlik, sakit xidmeti şəraitdə yaxşı və əla yerinə yetirilən hərəkətlər bugünkü döyüşdə ya yarımcıq alınır və yaxud heç alınır. Bu əsgərin psixoloji cəhətdən kifayət qədər hazırlıqlı olmadığını göstəricisidir. Əsgərin psixoloji hazırlığı müasir tələblərə cavab verməli, Silahlı Qüvvələrin döyüş hazırlığının və döyüş qabiliyyətinin yüksəldilməsinə yönəldilmişdir.

Döyüş əsgərin öz potensialını cəld göstərə bilməsi bacarığına çox sərt tələbler irəli sürür. Bunun dəyəri isə - ya həmin əsgərin özünü, yoldaşlarının həyatı hesabına və yaxud döyüş tapşırığının yerinə yetirilməsi ilə ölçülür.

Əsgərin verilmiş tapşırığı

Mövzu: Əsgərin döyüşə psixoloji hazırlığı

bacardığı səviyyədə (döyüş ustalığını göstərməklə) yerinə yetirməsi daxili amillərdən - hər şeydən önce insanın əqidəsindən, onun təhlükəli, gözlenilməz, qeyri-müyyəyənlilik və vaxt qılıqlı şəraitlərdə səmərəli hərəkət etmək qabiliyyətindən, verilmiş məqamda əsgərin emosional vəziyyətindən, sehhətindən asılıdır.

Sadallanmış amillərin məcmusu "psixoloji hazırlıq" adlanır:

- əsgərin döyüşə psixoloji hazırlığı bölmənin döyüş fəaliyyətinə dərhal başlaya bilməsinin əsas tərkib hissələrindən birdir.

- Vətəni, doğmaları və əzizlərinin taleyi barədə əsgərin məsuliyyət hissini, özünü, öz yoldaşlarına, silahına, döyüş texnikasına inamın olmasına;

- mübarizə aparmaq, özünü sinədan keçirmək, öz zəif cəhətlərini üstələmək, düşmən üzərində qəlebə qazanmağı nəzərdə tutur:

- əsgərin döyüşə psixoloji hazırlığının əsas əlamətləri:

- tələskənlik və qapalığın olmaması, hesablanmış və rəvan davranış;

- əmr və tapşırıqların səhvələr və dəqiq yerinə yetirilməsi;

- normal fizioloji vəziyyət (nəbzin tezliyi, nəfəs alma, sıfat rəngi və s.).

Döyüşə psixoloji hazırlığın 3 dərcəsi var: 1 - aşağı, 2 - orta və 3 - yüksək.

Aşağı dərcəcili psixoloji hazırlığın təzahür cəhətləri: əsgər qarovalı xidmətini çəkən və yaxud digər döyüş tapşırıqlarını yerinə yetirən her bir əsgər onu yayındıran fikirlərin, isteklərin yaranması nəticəsində sayıqlığını itirməsinin nə cür dəhşətli hadisələr, nəticələr töredə bileyin aydın təsəvvürüne getiriləlidir. Bu yerde Nizamnamələrin tələblərləri, rəislərin xəbərdarlıqlarını, xidmətin iibrətamız nümunələrini mütləq yada salmaq lazımdır.

Ozünəinam - əsgərin hazırlığını yüksək səviyyədə saxlamaqın vacibliyini özünə sübut etməsidir. Döyüş növbətçiliyini, qarovalı xidmətini çəkən və yaxud digər döyüş tapşırıqlarını yerinə yetirən her bir əsgər onu yayındıran fikirlərin, isteklərin yaranması nəticəsində sayıqlığını itirməsinin nə cür dəhşətli hadisələr, nəticələr töredə bileyin aydın təsəvvürüne getiriləlidir. Bu yerde Nizamnamələrin tələblərləri, rəislərin xəbərdarlıqlarını, xidmətin iibrətamız nümunələrini mütləq yada salmaq lazımdır.

Buna görə də əsgər üçün çox vacibdir ki, döyüş qabağı özündə və yoldaşlarında orta səviyyəni saxlasın. Döyüşün gedisatında isə psixoloji hazırlığın yüksək səviyyəsi qoşulmalıdır.

Döyüş təlimi prosesində hər bir əsgər öz döyüş və psixoloji hazırlığını təkmilləşdirməlidir. Döyüşə hazırlığın faydalı vəsiyətlərindən biri kimi əsgərin öz hərəkətlərinin ardıcılığını əvvəlcə səhv etmədən asta-asta, getdikcə süretini artıraraq üzəyində deməsi məsləhət görülür. Əsgər şəraitə fikrən o qədər öyrəşir ki, özündən asılı olmayıaraq hərəkət etməye başlayır. Bu isə düşüncə ilə davranış arasında möhkəm əlaqənin

yaranması demekdir.

Dərhal başlanacaq döyüş eməliyyatlarına psixoloji hazırlığın saxlanması üçün psixoloji özüntütənzimləmə üsullarından istifadə oluna bilər.

Belə ki, dəqiqədə 140-150 addımlıq gəzinti gürmərah əhvalruhiyyə yaradır. Addımın astadan sürətliyə və əksinə doğru növbə ilə dəyişməsi isə diqqətin toplanmasına və artmasına səbəb olur. Yuxarı ilə mübarizə aparmaq üçün əl dərisinin cimdiklənməsi, başın adamın özü tərəfindən massaj edilməsi və insanın aktivliyini artıraraq digər hərəkətlər geniş tətbiq olunur. Yuxulama, insanda yorğunluğun, psixi və fiziki təqetsizliyin səbəbi olduğuna görə döyüşə psixoloji hazırlığın daxili düşməni sayılır.

Döyüşə psixoloji hazırlığın əsas əsərləri

Döyüşə psixoloji hazırlığın saxlanması üçün özüntütənzimləmənin əsas əsərləri aşağıdakılardır:

- özüñəinam və özüntələqin;
- öz təxəyyülünü idarəetmə;
- nəfəs almanın və əzələləri tonusunda saxlamaq.

Ozünəinam - əsgərin hazırlığını yüksək səviyyədə saxlamaqın vacibliyini özünə sübut etməsidir. Döyüş növbətçiliyini, qarovalı xidmətini çəkən və yaxud digər döyüş tapşırıqlarını yerinə yetirən her bir əsgər onu yayındıran fikirlərin, isteklərin yaranması nəticəsində sayıqlığını itirməsinin nə cür dəhşətli hadisələr, nəticələr töredə bileyin aydın təsəvvürüne getiriləlidir. Bu yerde Nizamnamələrin tələblərləri, rəislərin xəbərdarlıqlarını, xidmətin iibrətamız nümunələrini mütləq yada salmaq lazımdır.

Ozünətələqin - özüñəinam kimi, əsgərin əsas təsir vasitəsi olaraq sözən istifadə etməsələr şüurlu şəkildə əldə olunur. Ozünətələqin insanın özüne və imkanlarına olan inamın gücüne onun psixi vəziyyətini dəyişə bilər. Məsələn, gece xidmət çəkən əsgər yuxululaq oyaqlı arasından olduğu üçün bəzi hallarda sanki tormozlanmış vəziyyətə düşür. Əsgərin psixikasının məzmununu emosiyalarında canlandırasan. Özünüze "Mən gürmərah" ifadəsinin əvəzinə "Mən gürmərah" ifadəsinini işlətmək lazımdır.

Təxəyyülün (fantaziyanın) idarə edilməsi isə özüntələqin sözlü düsturlarının təsirini əhəmiyyətli dərcədə artırır. Döyüş postunda təxəyyülünüzü işlətməklə, öz fəaliyyətinin arzuolunan nəticəsinin obrazını yaratmaq mümkündür. Lazımdır ki: "Mən gürmərah və çalışqanam" və yaxud "Mən yatmaq istəmirəm" ifadəsinin əvəzinə "Mən gürmərah" ifadəsinini işlətmək lazımdır.

Nefəsalmanın idarə olunması və əzələlərin tonusda saxlanılması sifir psixoloji fənd sayılmır. Lakin nefəsalmanın dərinliyi və tezliyi, bədən əzələlərinin gərilmə dərcəsini əsgərin döyüş şəraitindəki psixi vəziyyətinə əhəmiyyətli dərcədə təsir edir. Əsəb gərginliyin götürülməsi üçün sakitleşdirici nefəsalma fəndi təklif olunur. Dərindən nefəsinizi alır, məmən qədər nefəsinizi saxlayıb və bacardığınız qədər asta sürətli buraxırsınız. Psixi halınızı sakitleşdirmək üçün siz bu fəndi 5-7 dəfə təkrar etmək lazımdır. Bundan sonra düşməni uzunmüddətli müşahidə etmək üçün zəhniniz açılaçlaq, iradəniz səfərbər olunaq və əzələlərinizdə təzə qüvvə emələ gələcəkdir.

Əzələ gərginliyi əsəb fəallığını xeyli dərcədə şərtləndirir və deməli, əsgərdə səfərbər olmaq hissinin və gürmərahlığın yaranmasına sebəb olur. Əzələnin boşaldılması isə əksinə, əsgərin psixikasına sakitleşdirici və tormozlandırıcı təsir göstərir. Ona görə də döyüşü gözləmə və xəstələrinə qarşılaşmaq lazımdır. İsidilmiş aktiv əzələlər əsgərin döyüşə psixoloji hazırlığını yüksəldir.

Beləliklə, döyüş təlimi əsgəre hərbi biliklər qazanmaq, özündə döyüş səriştəsi və bacarıqlarını formalasdırmaq imkanı verir. Bu isə özüñəinamın əsasıdır. Psixoloji hazırlıq təlimləri isə onda döyüş fəaliyyətlərinə qarşılaşmaq və onlarda təsir etmək üçün əsas təlimatlardır. Əsəb gərginliyin yüksəldilməsi üçün əzələlərin təsir etməsi və əzələlərin təsir etməsi əsas təlimatlardır.

Bu özünü təlimatlar ehtiyac duyulan vəziyyətin məxsus modellərini təsvir edirlər. Əs-

verir. Yaxşı olardı ki, qabaqcadan ekstremal şəraitlərdə mümkün hərəketlərin planı qurulsun və beyninizdə fikrən "icra edilsin".

Diqqətin idarə olunması təxəyyüllə six əlaqəlidir. Diqqətin hansı səmət yoneləməsi onun sayıqlığına güclü təsir göstərir. Şüurlu nəzarətdən kənarda olan diqqətin döyüş tapşırığı ilə heç bir əlaqəsi olmayan obyektlə keçirilməsi insanı yandırır. Bu isə insan psixikasının daha bir sırıdır. Əger ona məhəl qoymasaq, daha ağır nəticələr qazanarıq. Köhnə bir fəndi misal götirək. Düşmən qarovalunu, saatları yandırmaq məqsədile kənara bir daş atır və qəfildən onun gözlemədiyi yerdən üstüne tullanır. Belə olan hallarda əsgər üçün vacibdir ki, qəfildən güclü qıcıqlandırıcı (təhlükeli səs, ekranın sönməsi, posta yaxın insan və yaxud heyvan) peydə olduqda bütün diqqətin ən təhlükəli istiqamətlərinə hər bir növbə ilə keçirilməsi planı tətib olunmalıdır. Yalnız bu qaydalara riayət etmək şərait üzərində nəzarəti saxlamaq mümkündür. Döyüş şəraitində isə diqqəti döyüş tapşırığına aidiyəti olan obyektlər üzərində saxlamaqla, ikinci dərcəli qıcıqlara yaxınlaşmaq tövsiyə olunur.

Nefəsalmanın idarə olunması və əzələlərin tonusda saxlanılması sifir psixoloji fənd sayılmır. Lakin nefəsalmanın dərinliyi və tezliyi, bədən əzələlərinin gərilmə dərcəsini əsgərin döyüş şəraitindəki psixi vəziyyətinə əhəmiyyətli dərcədə təsir edir. Əsəb gərginliyin götürülməsi üçün sakitleşdirici nefəsalma fəndi təklif olunur. Dərindən nefəsinizi alır, məmən qədər nefəsinizi saxlayıb və bacardığınız qədər asta sürətli buraxırsınız. Psixi halınızı sakitleşdirmək üçün siz bu fəndi 5-7 dəfə təkrar etmək lazımdır. Bundan sonra düşməni uzunmüddətli müşahidə etmək üçün zəhniniz açılaçlaq, iradəniz səfərbər olunaq və əzələlərinizdə təzə qüvvə emələ gələcəkdir.

Əzələ gərginliyi əsəb fəallığını xeyli dərcədə şərtləndirir və deməli, əsgərdə səfərbər olmaq hissinin və gürmərahlığın yaranmasına sebəb olur. Əzələnin boşaldılması isə əksinə, əsgərin psixikasına sakitleşdirici və tormozlandırıcı təsir göstərir. Ona görə də döyüşü gözləmə və xəstələrinə qarşılaşmaq lazımdır. İsidilmiş aktiv əzələlər əsgərin döyüşə psixoloji hazırlığını yüksəldir.

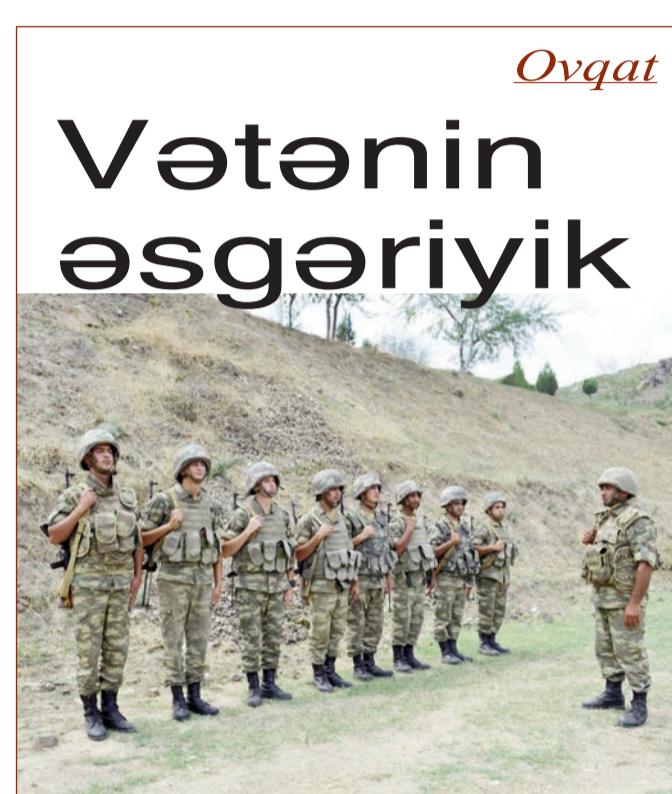
İdeoloji İş və Mənəvi-Psixoloji Təminat İdarəsi

Tovuz hadisələri xalqımızın və ordumuzun döyüş ruhunun necə yüksək olduğunu bir daha göstərdi. Qısa vaxt ərzində xalq döyişə səfərbər oldu. Bu işdə kütləvi informasiya vasitələrinin də rolü böyükdü. Zabit və əsgərlərimizin savaşlarda göstərdiyi igidlik və qəhrəmanlıqlar, şəhidlərin ehtiram dolu anlarla dəfni, eləcə də döyüş səhnələri kifayət qədər geniş və operativ işıqlandırıldı. Bütün bunlar isə gənclərimizin döyüş ruhunu daha da yüksəltdi. İnəm hissi ilə demək olar ki, bu ruh heç vaxt zirvələrdən enməyəcək. Xalqımız işğal edilən torpaqlarını qəsbkarlardan azad etməyə həmişə hazırlıdır.

Son günler baş veren hadisələr bir daha göstərdi ki, gənclərimiz Vətən, torpaq və şərəf uğrunda döyüşmeyə, vuruşmağa hazırlırlar. Onlar hər an Ali Baş Komandanın döyüş əmri ilə döyüşlərə atılıcaqlar. Hüner ve cəsarətləri ile erməni işgalçılara qalib gələcəklər, Qarabağın qəsbkarlardan azad edilməsi namine həmişə öndə vuruşacaqlar. Bu döyüşlərde misilsiz qəhrəmanlıqlar göstərəcəklər. Qəhrəmanlıqları ilə adlarını tarixin səhifələrinə böyük hərflərle yazacaqlar.

Tovuz istiqamətindəki döyüşlərdə cəsur zabit və əsgərlərimiz erməni işgalçılarının hücumlarını dəf edərkən böyük hüner və rəşadət nümayiş etdirdilər. Hər qarış torpaq uğrunda qorxmadan, yarıml addım belə geri atmadan vuruşdular. Onlar qələbəmiz namine vuruşdular, Qarabağımız namine vuruşdular, Azərbaycanın bütövülüyü və müstəqilliyi namine vuruşdular, Hərbi andlarına sadıq qalaraq vuruşdular, yurdun müdafiəsi namine vuruşdular, Ali Baş Komandanın döyüş tapşırığıni yerinə yetirək vuruşdular, ailəsinin, milletinin şərəfi, namusu uğrunda vuruşdular. Keçmişimiz və gələcəyimiz namine vuruşdular. Bütöv Azərbaycan uğrunda vuruşdular. Vuruşdular ki, erməni qəsbkarlarını məhv etsinlər, daşnakların hücumlarını birdəfəlik dayandırsınlar. Dayandırdılar da! Zabit və əsgərlərimizin göstərdikləri qəhrəmanlıq və hüner hədər getmedi. İşgalçılardan hücumları qətiyyətlə dəf edildi. Ermənilər bu savaşda yüzlərlə canlı qüvvəsini, neçə-neçə zirehli texnikasını, artilleriya qurğularını

Ovqat

Vətənin əsgəriyik

itirdi. Bu savaş gösterdi ki, Azərbaycan Ordusunun zabit və əsgərləri iştirak etdikləri təlimlərdə hərbi biliklərə, döyüşdə qalib gəlməyin sırlarına dərindən yiyələnlərlər. Zabit və əsgərlərimiz bu döyüşlərdə düşmənin atəş nöqtələrini dəqiq zərbə ilə məhv etməklə ən müasir silahların taktiki-texniki xüsusiyyətlərini dərindən mənimsədiklərini bir daha göstərdilər. Odumuzun hissələri göstərdilər ki, onlar erməni qəsbkarlarından qat-qat güclü və qüdretlidirlər. Qələbə qazanmağa qadırdılar, düşməni məhv etməyə hər an hazırıldılar.

Görünür ki, erməni qəsbkarları hücumlarını əvvəlki illərin xam xəyalları üzərində qurmuşdular. Odumuzun hissələri ele ilk həmledən dəqiq atəş zə-

bələri ilə yağıların qarşısına keçilməz sədd çəkdilər, düşmenin qarşısını qətiyyətlə aldılar. Düşmən dəfələrlə manevr etməyə cəhd göstərsə də, hər dəfə məğlubiyyətə uğradı, murdar niyyətini həyata keçirə bilmedi. Yağılar fikirləşirdilər ki, döyüşçülərimiz mühərribənin ilk illərində olduğu kimi qarşılarda durus getirə bilməyəcəklər. Amma hər şey tersinə oldu. Düşmənin iyrənc planları öz başlarında çatladı. Bu cümlələri yazanda bir anlıq yadına düşdü ki, heç əvvəlki illərdə də erməni qəsbkarları bu istiqamətdə heç bir uğur qazana bilmemişdilər. Birinci Qarabağ mühərribəsində də zabit və əsgərlərimiz indiki kimi torpaqlarımızın keşiyində ayıq-sayıq dayanaraq yurdumuza göz-bəbəkləri kimi

qorumuşdular. Döyüşlərde böyük hüner və rəşadət göstərmişdilər. Ordumuzun bugünkü zabit və əsgərləri sələflərinin qəhrəmanlığını yüzqat, minqat təkrar etdilər.

Böyük sərkərdələr deyiblər ki, döyüş itkisiz olmur, qələbə qurban tələb edir. Təessüflər olsun ki, Tovuz istiqamətindəki döyüşlərdə də itkilərimiz oldu. Bu itkilər üreyimizi dağladı, qəlbimizi göyüm-göyüm göynətdi. Vətəni canından da çox sevən oğullar şəhid oldular, amma mövqelərdən bir addım da olsun geri çəkilmədi. Cəsaret, hüner və qəhrəmanlıqları ilə düşmənə meydan oxudular, tarix yazdırılar. Bu tarixi adı mürəkkəbə deyil, qanları ilə yazdırılar. Qanla yazılan isə heç vaxt pozulmur, əbədi-əzəli yaşıyır. Gələcək nəsillər üçün şərefli bir örnek, fəxr ediləsi bir nümunə olur. Tovuz istiqamətindəki döyüşlərdə şəhid olan zabit və əsgərlərimizin qəhrəmanlığı daim ehtiramla xatırlanacaq, hörmətlə yad ediləcək.

Son döyüşlərdə şəhid olanların sırasında general-mayor Polad Həşimov, polkovnik İlqar Mirzəyev kimi cəsur zabilərtimiz də var idi. Generalın əsgərlərlə bir səngərdə vuruşması və şəhid olması çox qururvericidir. Dünyadakı döyüş təcrübəsindən görmüş və oxumuşqı ki, yüksək rütbeli zabitlər, generallar qərarzabıgha oturub əmr və göstərişlər verirler. Amma Tovuz istiqamətindəki döyüşlərdə biz bunun əksini gördük. Gördük ki, Azərbaycan generalları tamam fərqlidir, kimlərə bənzəmir, bəzəmək istəmir. O, əsgərinin arxasında gizlənmir, onunla yanaşı döyüşür, onunla ciyin-ciyin vuruşur. Azerbaycan generalının ən çətin məqamda, ən kritik vəziyyətdə əsgərinin yanın da olmasının özü də böyük bir qəhrəmanlıq nümunəsidir. Bu, Azərbaycan əsgərinin, Azərbaycan generalının torpağına, Vətəninə olan sevgisinin birliyidir. Hami Vətənin əsgəridir.

Vahid MƏHƏRRƏMOV,
"Azərbaycan Ordusu"

Xəbərlər: hadisələr, faktlar

Nazir: Türkiyədə "İldirim-5" antiterror əməliyyatı keçirilir

Türkiyənin tehlükəsizlik qüvvələri ölkənin Amanos dağ silsiləsində "İldirim-5" adlı növbəti antiterror əməliyyatına başlayıb.

Bu barədə Daxili İşlər naziri Süleyman Soylu məlumat verib. Nazir bildirib ki, "İldirim-5" əməliyyatına 1448 nəfərlik heyət qatılıb.

Qeyd edək ki, Kahramanmaraş vilayetində yerləşən Sir su anbarından başlayan Amanos (Nur) dağ silsiləsi Hatay vilayətinə doğru 175 kilometrəkəndən ərazini əhatə edir. Bu bölge də PKK terrorçularının gizləndikləri ərazilərdən hesab olunur.

Cənubi Sudanda hərbçilərlə yerli sakinlər arasında baş verən toqquşmalarda 127 nəfər həlak olub

Cənubi Sudanın şimalında hərbçilərlə yerli sakinlər arasında artıq iki gündür ki, davam edən toqquşmalar nəticəsində en azı 127 nəfər həlak olub.

France-Presse infomasiya agentliyi xəbər verir ki, hərbçilər regionda yerləşən Varab ştatında əhalidəki odlu silahları müsadirə etmək üçün hökmət programı çərçivəsində əməliyyat keçirir.

Cənubi Sudan Silahlı Qüvvələrinin rəsmi nümayəndəsi Lula Ruay Koanqanın məlumatına görə, həlak olanların arasında 82 dinc sakin və 45 hərbi var.

"Tamazı" qəzeti isə öz növbəsində yerli sakinlər və hərbçilər arasında toqquşmaya bazar da baş verən incidentin səbəb olduğunu yazar. Belə ki, baş geyimini çıxarması barədə əmrə tabe olmayan gəncin hərbçilər tərəfindən qətlə yetirilmesindən sonra yerli sakinlər kazarmalara hücum edib.

İnsidentlə bağlı təhqiqat başlayıb.

İranda casus şəbəkəsi aşkar edilib

İranın Ali Məhkəməsi casusluqda ittihəm edilən iki nəfəri 10 il müddətinə azadlıqdan məhrum edib.

Bu barədə Ali Məhkəmənin mətbuat katibi Qulamhüseyn İslami bildirib.

O qeyd edib ki, xüsusi xidmət orqanlarının həyata keçirdiyi əməliyyat nəticəsində İranın Xarici İşlər və Sənaye nazirliklərində, eləcə də Atom Enerjisi üzrə Milli Agentlikdə çalışan 5 nəfər həbs edilib. Onlar müxtəlif sahələri əhatə edən məxfi məlumatları toplayaraq düşmən dövlətlərin xüsusi xidmət orqanlarına ötürürmüşlər.

On il müddətinə azadlıqdan məhrum edilən Məsud Müseyib və Şəhram Şirxani gəncləri casusluğa cəlb edərək onlardan faydalansılmışlar.

Diger 3 nəfərin məhkəmə prosesi davam edir.

İraqın şimalında keçirilən antiterror əməliyyatları zamanı beş terrorçu zərərsizləşdirilib

Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin İraqın şimalında "Pəncə-Qaplan" antiterror əməliyyatlarını keçirdiyi ərazidə beş terrorcu məhv edilib.

Bu barədə Türkiye-nin Milli Müdafiə Nazirliyi məlumat yayıb.

Məlumatda qeyd olunub ki, terrorçulardan ikisi İraqın Haftanın, üçü isə Avasın bölgələrində zərərsizləşdirilib.

Əməliyyatlar davam etdirilir.

AZERTAC-in materialları əsasında

Hərbi hissədə ideoloji işə həsr edilən növbəti tədbir keçirilib

Ümummilli lider Heydər Əliyevin və Azərbaycanın suverenliyi, ərazi bütövüyü uğrunda canından keçən şəhidlərimizin xatirəsi bir dəqiqəlik süsutla yad edildikdən sonra Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni səslendirilib.

Şəxsi heyəte Azərbaycan Respublikası Prezidenti İlham Əliyevin çıxışını eks etdirən videoçarx və Azərbaycanın dövlətçilik, hərb tarixində bəhs edən tarixi xronika təqdim olunub.

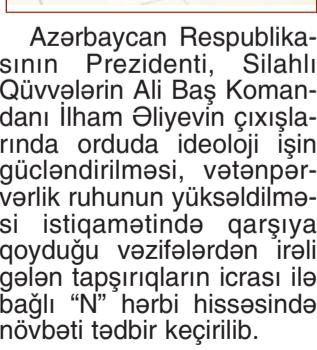
Tədbirdə həmçinin "Əsgərə məktub" layihəsi çərçivəsində əsgərlər ailələrinə məktub yazaraq öz arzula-

rını çatdırıblar. Azərbaycanın Əməkdar artisti Ağalar Bayramovun da iştirak etdiyi tədbirdə Vətənə, Azərbaycan bayrağına, şəhidlərə həsr edilən

şeirlər səslendirilib. H.Asənov adına Ordu İdeoloji və Mədəniyyət Mərkəzinin kollektivi konsert proqramları ilə çıxış edib.

"Azərbaycan Ordusu"

Ordunun nizam-intizamı sıradan başlayır. Bugün ordumuzun istənilən bölməsində mütəmadi olaraq yüksək səviyyədə sira hazırlığı məşğələləri təşkil olunur. Hərbi xidmətə gələn gəncələr bu məşğələlərdə həvəslə iştirak edir və sira hazırlığının elementlərini maraqla öyrənirlər. Dərslər zamanı gənc əsgərlərə sira intizamı ilə yanaşı, siranın mənəvi dəyərləri də aşilanır.

"N" hərbi hissəsində sira hazırlığı məşğələsinin təşkili ile yaxından tanış olduq. Əsgərlərin sira addimlarından bəlli idi ki, bölmənin sira hazırlığı mütəmadi olaraq plan üzrə təşkil olunur. Məşğəle rəhbəri leytenant Sahil Əbülfəzli 2015-ci ilde Heydər Əliyev adına Hərbi Liseyi, 2019-cu ilde isə Heydər Əliyev adına Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbini bitirib. O, günündən inkişaf edən orduda xidmət etmekle fəxr hissi keçirir və inanır ki, qısa zamanda Lələtəpədə dalğalanın bayrağıımız Şuşada, Xankəndidə də dalğalanacaq. Hər an Vətən uğrunda döyüşməye hazır olan gənc zabit səhbət zamanı əsgərlərin sira hazırlığından razı qaldığını qeyd etdi. "Biz günün nizam qaydasına uyğun olaraq mütləmədi sira hazırlığı məşğələ-

ləri keçirik. Asudə vaxtdan səmərəli istifadə edərək özümüz də idmanla məşğul oluruq. Əsgərlərin problemləri ilə maraqlanır, fərdi səhbətlər aparırıq. Bütün idman normativləri vaxtında verilir. Bölmədə olan hər bir əsgər və-

rağı və öyrənməyə olan həvəsi məni daha da ruhlandırmır. Hər biri vətənpərvər gəncdir və nümunəvi xidmət edirler.

Zabitlə səhbəti yekunlaşdırıb əsgərlər de kəlmələşdim. Onlar hərbi hissədə ya-

iştirak edirik. Yaxşı bilirik ki, hərbi xidmət nizam və intizam üzərində qurulub. Nizam-intizam ise sıradan başlanır. Hələ hərbi xidmətə geldiyimiz ilk gündən komandirlərimiz bününləri bize demişdi. Gündəlik bütün fealiyyətlərimiz sıra ilə tənzimlənir. Hər birimiz əlimizdən geldiyi qədər çalışırıq ki, nizam-intizamlı və bacarıqlı əsgərlər olaq, ordumuzun adına laiyigli xidmət edək", - əsgər Z.Hacıyev dedi.

Əsgər Vaqif İsmayılov da hərbi xidmətdən ağızdolusu danışdı. Qoynunda boy atlığı Vətəninə əsgər olmaqdan qürurlandığını dedi. "Hər bir gənc kimi mən de sevinirəm ki, əsgərəm - Vətənin müdafiəcisiyəm. Üzərimizə düşən şəxslərən məsuliyyətini yaxşı dərk edirik. Bütün silahdaşlarım kimi intizamlı və nümunəvi əsgər olmayı qarşıma məqsəd qoymuşam. Yaxşı dərk edirəm ki, bu sıralarda Vətənimizin igid oğulları Mübarizlər, Poladlar, Raquflar, Samidlər, Çingizlər... dayanıb. Biz həmin qəhrəmanların davamçılarıyız".

Əsgərlərin qətiyyəti sözləri bir daha deməyə əsas verir ki, Azərbaycan Ordusunda dəmir nizam-intizam var. Ordumuzun istənilən bölməsində Vətəne sevgi, dövlət və dövlətçiliyə sədəqət ruhunda xidmət edən əsgərlərimiz tezliklə xalqımıza Böyük Qələbənin sevincini yaşadacaqlar!

Kursant
Əli ABIYEV

tənəvvərdir. Dövletini, xalqını "cox sevir", - leytenant S.Əbülfəzli bildirdi. - Bu şərəfli peşəni öz arzumlu, isteyimlə seçmişəm. Bir gənc olaraq qururluyam ki, şanlı Azərbaycan Ordusunun zabitiyəm. Komandır kimi üzərimə düşən vəzifələrin öhdəsindən məsuliyyətə gəlməyə çalışıram. Əsgərlərimə hərbi bilik, bacarıq və nizam-intizam öyretmək üçün bütün biliklərimi səfərbər edirəm. Günlün nizam qaydasına uyğun olaraq bu gün sira məşğəlesi gündür. Əsgərlərin hər biri silahlı və silahsız sira hərəkətlərini bacarıqla yerinə yetirir. Onların dərsə olan ma-

radılan şəraitdən və komandirlərindən razılıq bildirdilər. Əsgəri xidmətlərini uğurla başa vurmaqları üçün hər bir şərait yaradıldıqını dedilər.

İllə olaraq əsgər Ziyadxan Hacıyev düşüncələrini bölüşdü. Hərbi xidmətin hər bir gənc üçün Vətən qarşısında övladlıq borcu olduğunu bildirdi.

"Əsgərlərən fiziki hazırlığının yüksək səviyyədə olması həm ordumuzda keçirilən idman məşğələrindən, həm də onların xidmətə çağırılmamışdan önce müxtəlif döyüş və idman növlərinə olan maraqlarından asılıdır. "Əsgər gərək həm mənəvi, həm də fiziki cəhətdən güclüyük"

radialan şəraitdən və komandirlərindən razılıq bildirdilər. Əsgəri xidmətlərini uğurla başa vurmaqları üçün hər bir şərait yaradıldıqını dedilər.

İllə olaraq əsgər Ziyadxan Hacıyev düşüncələrini bölüşdü. Hərbi xidmətin hər bir gənc üçün Vətən qarşısında övladlıq borcu olduğunu bildirdi.

"Əsgərlərən fiziki hazırlığının yüksək səviyyədə olması həm ordumuzda keçirilən idman məşğələrindən, həm də onların xidmətə çağırılmamışdan önce müxtəlif döyüş və idman növlərinə olan maraqlarından asılıdır. "Əsgər gərək həm mənəvi, həm də fiziki cəhətdən güclüyük"

radialan şəraitdən və komandirlərindən razılıq bildirdilər. Əsgəri xidmətlərini uğurla başa vurmaqları üçün hər bir şərait yaradıldıqını dedilər.

İllə olaraq əsgər Ziyadxan Hacıyev düşüncələrini bölüşdü. Hərbi xidmətin hər bir gənc üçün Vətən qarşısında övladlıq borcu olduğunu bildirdi.

"Əsgərlərən fiziki hazırlığının yüksək səviyyədə olması həm ordumuzda keçirilən idman məşğələrindən, həm də onların xidmətə çağırılmamışdan önce müxtəlif döyüş və idman növlərinə olan maraqlarından asılıdır. "Əsgər gərək həm mənəvi, həm də fiziki cəhətdən güclüyük"

radialan şəraitdən və komandirlərindən razılıq bildirdilər. Əsgəri xidmətlərini uğurla başa vurmaqları üçün hər bir şərait yaradıldıqını dedilər.

İllə olaraq əsgər Ziyadxan Hacıyev düşüncələrini bölüşdü. Hərbi xidmətin hər bir gənc üçün Vətən qarşısında övladlıq borcu olduğunu bildirdi.

"Əsgərlərən fiziki hazırlığının yüksək səviyyədə olması həm ordumuzda keçirilən idman məşğələrindən, həm də onların xidmətə çağırılmamışdan önce müxtəlif döyüş və idman növlərinə olan maraqlarından asılıdır. "Əsgər gərək həm mənəvi, həm də fiziki cəhətdən güclüyük"

radialan şəraitdən və komandirlərindən razılıq bildirdilər. Əsgəri xidmətlərini uğurla başa vurmaqları üçün hər bir şərait yaradıldıqını dedilər.

İllə olaraq əsgər Ziyadxan Hacıyev düşüncələrini bölüşdü. Hərbi xidmətin hər bir gənc üçün Vətən qarşısında övladlıq borcu olduğunu bildirdi.

"Əsgərlərən fiziki hazırlığının yüksək səviyyədə olması həm ordumuzda keçirilən idman məşğələrindən, həm də onların xidmətə çağırılmamışdan önce müxtəlif döyüş və idman növlərinə olan maraqlarından asılıdır. "Əsgər gərək həm mənəvi, həm də fiziki cəhətdən güclüyük"

radialan şəraitdən və komandirlərindən razılıq bildirdilər. Əsgəri xidmətlərini uğurla başa vurmaqları üçün hər bir şərait yaradıldıqını dedilər.

İllə olaraq əsgər Ziyadxan Hacıyev düşüncələrini bölüşdü. Hərbi xidmətin hər bir gənc üçün Vətən qarşısında övladlıq borcu olduğunu bildirdi.

"Əsgərlərən fiziki hazırlığının yüksək səviyyədə olması həm ordumuzda keçirilən idman məşğələrindən, həm də onların xidmətə çağırılmamışdan önce müxtəlif döyüş və idman növlərinə olan maraqlarından asılıdır. "Əsgər gərək həm mənəvi, həm də fiziki cəhətdən güclüyük"

radialan şəraitdən və komandirlərindən razılıq bildirdilər. Əsgəri xidmətlərini uğurla başa vurmaqları üçün hər bir şərait yaradıldıqını dedilər.

İllə olaraq əsgər Ziyadxan Hacıyev düşüncələrini bölüşdü. Hərbi xidmətin hər bir gənc üçün Vətən qarşısında övladlıq borcu olduğunu bildirdi.

"Əsgərlərən fiziki hazırlığının yüksək səviyyədə olması həm ordumuzda keçirilən idman məşğələrindən, həm də onların xidmətə çağırılmamışdan önce müxtəlif döyüş və idman növlərinə olan maraqlarından asılıdır. "Əsgər gərək həm mənəvi, həm də fiziki cəhətdən güclüyük"

radialan şəraitdən və komandirlərindən razılıq bildirdilər. Əsgəri xidmətlərini uğurla başa vurmaqları üçün hər bir şərait yaradıldıqını dedilər.

İllə olaraq əsgər Ziyadxan Hacıyev düşüncələrini bölüşdü. Hərbi xidmətin hər bir gənc üçün Vətən qarşısında övladlıq borcu olduğunu bildirdi.

"Əsgərlərən fiziki hazırlığının yüksək səviyyədə olması həm ordumuzda keçirilən idman məşğələrindən, həm də onların xidmətə çağırılmamışdan önce müxtəlif döyüş və idman növlərinə olan maraqlarından asılıdır. "Əsgər gərək həm mənəvi, həm də fiziki cəhətdən güclüyük"

radialan şəraitdən və komandirlərindən razılıq bildirdilər. Əsgəri xidmətlərini uğurla başa vurmaqları üçün hər bir şərait yaradıldıqını dedilər.

İllə olaraq əsgər Ziyadxan Hacıyev düşüncələrini bölüşdü. Hərbi xidmətin hər bir gənc üçün Vətən qarşısında övladlıq borcu olduğunu bildirdi.

"Əsgərlərən fiziki hazırlığının yüksək səviyyədə olması həm ordumuzda keçirilən idman məşğələrindən, həm də onların xidmətə çağırılmamışdan önce müxtəlif döyüş və idman növlərinə olan maraqlarından asılıdır. "Əsgər gərək həm mənəvi, həm də fiziki cəhətdən güclüyük"

radialan şəraitdən və komandirlərindən razılıq bildirdilər. Əsgəri xidmətlərini uğurla başa vurmaqları üçün hər bir şərait yaradıldıqını dedilər.

İllə olaraq əsgər Ziyadxan Hacıyev düşüncələrini bölüşdü. Hərbi xidmətin hər bir gənc üçün Vətən qarşısında övladlıq borcu olduğunu bildirdi.

"Əsgərlərən fiziki hazırlığının yüksək səviyyədə olması həm ordumuzda keçirilən idman məşğələrindən, həm də onların xidmətə çağırılmamışdan önce müxtəlif döyüş və idman növlərinə olan maraqlarından asılıdır. "Əsgər gərək həm mənəvi, həm də fiziki cəhətdən güclüyük"

radialan şəraitdən və komandirlərindən razılıq bildirdilər. Əsgəri xidmətlərini uğurla başa vurmaqları üçün hər bir şərait yaradıldıqını dedilər.

İllə olaraq əsgər Ziyadxan Hacıyev düşüncələrini bölüşdü. Hərbi xidmətin hər bir gənc üçün Vətən qarşısında övladlıq borcu olduğunu bildirdi.

"Əsgərlərən fiziki hazırlığının yüksək səviyyədə olması həm ordumuzda keçirilən idman məşğələrindən, həm də onların xidmətə çağırılmamışdan önce müxtəlif döyüş və idman növlərinə olan maraqlarından asılıdır. "Əsgər gərək həm mənəvi, həm də fiziki cəhətdən güclüyük"

radialan şəraitdən və komandirlərindən razılıq bildirdilər. Əsgəri xidmətlərini uğurla başa vurmaqları üçün hər bir şərait yaradıldıqını dedilər.

İllə olaraq əsgər Ziyadxan Hacıyev düşüncələrini bölüşdü. Hərbi xidmətin hər bir gənc üçün Vətən qarşısında övladlıq borcu olduğunu bildirdi.

"Əsgərlərən fiziki hazırlığının yüksək səviyyədə olması həm ordumuzda keçirilən idman məşğələrindən, həm də onların xidmətə çağırılmamışdan önce müxtəlif döyüş və idman növlərinə olan maraqlarından asılıdır. "Əsgər gərək həm mənəvi, həm də fiziki cəhətdən güclüyük"

radialan şəraitdən və komandirlərindən razılıq bildirdilər. Əsgəri xidmətlərini uğurla başa vurmaqları üçün hər bir şərait yaradıldıqını dedilər.

İllə olaraq əsgər Ziyadxan Hacıyev düşüncələrini bölüşdü. Hərbi xidmətin hər bir gənc üçün Vətən qarşısında övladlıq borcu olduğunu bildirdi.

"Əsgərlərən fiziki hazırlığının yüksək səviyyədə olması həm ordumuzda keçirilən idman məşğələrindən, həm də onların xidmətə çağırılmamışdan önce müxtəlif döyüş və idman növlərinə olan maraqlarından asılıdır. "Əsgər gərək həm mənəvi, həm də fiziki cəhətdən güclüyük"

radialan şəraitdən və komandirlərindən razılıq bildirdilər. Əsgəri xidmətlərini uğurla başa vurmaqları üçün hər bir şərait yaradıldıqını dedilər.

İllə olaraq əsgər Ziyadxan Hacıyev düşüncələrini bölüşdü. Hərbi xidmətin hər bir gənc üçün Vətən qarşısında övladlıq borcu olduğunu bildirdi.

"Əsgərlərən fiziki hazırlığının yüksək səviyyədə olması həm ordumuzda keçirilən idman məşğələrindən, həm də onların xidmətə çağırılmamışdan önce müxtəlif döyüş və idman növlərinə olan maraqlarından asılıdır. "Əsgər gərək həm mənəvi, həm də fiziki cəhətdən güclüyük"

radialan şəraitdən və komandirlərindən razılıq bildirdilər. Əsgəri xidmətlərini uğurla başa vurmaqları üçün hər bir şərait yaradıldıqını dedilər.

İllə olaraq əsgər Ziyadxan Hacıyev düşüncələrini bölüşdü. Hərbi xidmətin hər bir gənc üçün Vətən qarşısında övladlıq borcu olduğunu bildirdi.

"Əsgərlərən fiziki hazırlığının yüksək səviyyədə olması həm ordumuzda keçirilən idman məşğələrindən, həm də onların xidmət